de Nationale ombudsman

Aan de griffier van de gemeenteraad

Postadres
Postbus 93122
2509 AC Den Haag
Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag
Tel: (070) 356 35 63
Fax: (070) 360 75 72
bureau@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl
Doorkiesnummer
(070) 356 36 04 TIO/gn
Datum
10 OKT 2018
Ons nummer
201803088
Uw bericht

Uw kenmerk

Bijlagen
1
Behandelend medewerker
mw. mr. A. Tio
Onderwerp

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u het rapport '*Een valse start*' naar aanleiding van het onderzoek van de Nationale ombudsman naar behoorlijke inburgering.

Aanleiding
Meedoen aan de samenleving is voor iedereen belangrijk, ook voor nieuwkomers. Nieuw in Nederland moet je in staat zijn om je weg te kunnen vinden, om de taal te spreken, om een opleiding te volgen en om werk te vinden. Het inburgeringstraject is voor nieuwkomers een sleutel tot volwaardig burgerschap.

De Nationale ombudsman ontvangt regelmatig klachten en signalen van inburgeraars die problemen ervaren bij hun inburgering. Eerdere onderzoeken van andere instanties wijzen uit dat het huidige inburgeringsstelsel niet goed functioneert. De evaluatie van de Wet Inburgering 2013 bevestigt dit. Het slagingspercentage is laag en het onderwijsaanbod sluit lang niet altijd aan bij de behoefte van de inburgeraar. Een deel van de inburgeraars is niet in staat zelfstandig invulling te geven aan hun inburgeringstraject.
In de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 'Hoofdlijnen veranderopgave inburgering' van 2 juli 2018 presenteert de minister zijn denkrichting voor verbeteringen van het inburgeringsbeleid.
Deze ontwikkelingen zijn aanleiding geweest om dit onderzoek uit eigen beweging uit te voeren. De ombudsman richtte zich in het onderzoek tot de minister van SZW. Gezien de belangrijke positie van gemeenten nu en in de toekomst vraagt de ombudsman gemeenten om ook kennis te nemen van zijn visie zoals weergegeven in dit rapport en waar mogelijk die al in praktijk te brengen.

Onderzoek
In het werk van de Nationale ombudsman staat het burgerperspectief centraal en in dit onderzoek het perspectief van de inburgeraar.

Voor een beeld van de praktijk heeft het onderzoeksteam verschillende

gesprekken gevoerd met inburgeraars, hulpverleners en belangenbehartigers over hun ervaringen met het inburgeringstraject. De ombudsman wil laten zien wat het handelen van de overheid voor individuele inburgeraars betekent.
Ook sprak het onderzoeksteam met ambtenaren van overheidsinstanties die betrokken zijn bij de dagelijkse praktijk van inburgering, zoals het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Justitie en Veiligheid, de Dienst Uitvoering Onderwijs, de Immigratie- en Naturalisatiedienst en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers.
Daarnaast zijn vier gemeenten bevraagd over hun ervaringen en werkwijze bij het begeleiden van inburgeraars.

De onderzoeksresultaten zijn vervolgens tijdens een bijeenkomst door de ombudsman besproken met een inburgeraar, belangenbehartigers van inburgeraars en een beleidsmedewerker inburgering van een gemeente. Naast dit rapport worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd in een aantal op film vastgelegde opnamen van gesprekken met de deelnemers van deze bijeenkomst.

Conclusies
In mijn rapport spreek ik uit dat het goed is dat de minister zich inzet voor een nieuw stelsel met meer aandacht voor maatwerk en hulp voor de inburgeraar, maar dat een stelselherziening niet zaligmakend is. Inburgeraars hebben problemen die niet anders zijn dan die van andere burgers, maar het gaat om een kwetsbare groep die op meerdere fronten een achterstand heeft en dus sneller in problematische situaties kan geraken. Ik zie dat inburgeraars in de dienstverlening van de overheid een persoonlijk aanspreekpunt en cultuursensitiviteit missen en dat in die dienstverlening wetten en regels centraal staan, in plaats van oplossingsgerichtheid. Ik zie ook dat er een grote groep inburgeraars nu aan het inburgeren is, die nog niet kan profiteren van de beoogde verbeteringen van het nieuwe stelsel. Ook voor de huidige inburgeraars moet nu al worden ingezet op verbeteringen.

Aanbevelingen
De Nationale ombudsman geeft in dit rapport zijn visie op wat inburgeraars vanuit de behoorlijkheid van de overheid mogen verwachten. Daarbij gaat het niet om hoe het nieuwe inburgeringsstelsel eruit zou moeten zien. Het gaat erom dat inburgeraars mogen rekenen op een betrokken overheid, die zorgt voor een behoorlijk inburgeringstraject en dienstverlening op maat.

Ons nummer
201803088

Ik vind het noodzakelijk dat de overheid de volgende uitgangspunten centraal stelt in haar handelen:

- Zie inburgering niet als gunst, maar als duurzame investering
- Geef inhoud aan maatwerk
- Breng met de inburgeraar eerst de basis op orde
- Wees ambitieus in de informatievoorziening
- Benut de kracht van een klacht

Hoe verder
Het onderwerp inburgering zal de komende jaren door de ombudsman gevolgd worden. Over een jaar zal opnieuw aandacht worden besteed aan de situatie van de huidige inburgeraar.

In het rapport doe ik ten slotte een oproep aan alle betrokken overheidsinstanties om nu al werk te maken van de uitgangspunten zodat de huidige en toekomstige inburgeraars een goede start kunnen maken.

Hoewel de rol van gemeenten vooralsnog beperkt is, is het voor inburgeraars belangrijk dat gemeenten nu al aan de slag gaan met de visie van de ombudsman. Ik roep de gemeenteraardop om het gemeentebestuur te bevragen over hoe het er met de inburgeraars in uw gemeente voor staat en welke maatregelen het bestuur van plan is te nemen om nu al in te zetten op een goede begeleiding van inburgeraars.

Publicatie
Op 10 oktober 2018 om 11.00 uur wordt het rapport gepubliceerd op onze website. Het rapport is dan openbaar.

Ook het college van Burgemeester en Wethouders zend ik een exemplaar van dit rapport.

Ons nummer
201803088

4

Contact
Voor vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met een van mijn medewerkers.

- Petra van Dorst
  p.vandorst@nationaleombudsman.nl, 070 356 3647

- Ailie Tio
  a.tio@nationaleombudsman.nl, 070 356 3604

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen